

?Dovella dedica un extra als Panyos

Els Panyos és l'origen de la primera fàbrica de l'estat espanyol en l'àmbit privat, en una nació industrial europea, la catalana, quan també fa 200 anys en què es celebra a l'estat el bicentenari del Trienni Liberal. La introducció de Josep Alabern del dossier especial de "Dovella" publicat aquest octubre assenyala la importància de la fàbrica com la primera de la industrialització a Catalunya, que encara no té el reconeixement ciutadà ni institucional que es mereix. Gràcies a una feina cooperativa de diversos historiadors s'ha pogut avançar en noves descobertes. Eusebi Casanellas hi fa un informe sobre la importància patrimonial de la fàbrica de Cal Miralda als inicis de la industrialització catalana i en planteja una actuació rehabilitadora.

Pel que fa als articles històrics, cal remarcar els dedicats a l'explicació dels grans fenòmens d'abast temporal: com ens arriba la industrialització i les idees, i de quina manera es transmet la tecnologia; temes que va tractar professionalment Josep M. Benaul, mort fa pocs dies a causa d'un càncer. Eminent historiador, era un especialista en història econòmica i particularment del sector llaner de Catalunya, que tenia investigació extreta sobre els Panyos, molt especialment de l'Arxiu de la Corona d'Aragó, que va cedir a investigadors locals. Calia datar correctament la història dels Panyos, ja que com diu el professor d'història econòmica Lluís Virós, era una vergonya que no s'hagués fet fins ara, malgrat els interessants treballs de Josep Oliveras i Llorenç Ferrer. Una primera referència de Sarret i Arbós va confondre els historiadors posteriors fins que la professora Àngels Solà ens treu de l'equívoc el 2004. Dins la Comissió del Bicentenari de la fàbrica es van organitzar unes jornades tècniques que van obligar a concretar-ne la datació, com s'ha fet ara. En aquest esforç han destacat Àngels Solà i Lluís Virós, amb documentació notarial molt fiable, que unida als expedients sobre l'aigua situen bastant bé la cronologia definitiva. Jaume Serra aporta nova documentació del Cadastre. La història de les empreses catalanes lligades als Panyos és tema de reflexió i anàlisi per part de la historiadora Rosa Serra, que continua la història de la fàbrica amb l'entrada dels Portabella el 1866 com a principal fàbrica de cotó de la ciutat. Arquitectònicament, cal remarcar les aportacions de Lluís Piqué i Joan Escalé, així com la de Toni Vilanova. I pel que fa al patrimoni, l'article de Mercè Argemí, tècnica de Cultura.